

شماره دوازدهم و سیزدهم، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۲

۲ سخن نخست

۴ راهبرد نظام

۵ تحلیل

- حماسه سیاسی، حماسه اقتصادی ۵۱ در یک نگاه ۹
- فرصت‌های راهبردی ۱۳۹۲ ۲۳ انتخابات ریاست جمهوری یازدهم؛
- روندها و تحولات جدید ۲۷ اقتصاد ملی: پویاها و چالش‌ها ۳۳
- گزارش چهارم احمد شهید: ناداوری‌ها و پیش‌دآوری‌ها ۳۹ نشست
- گام‌ها و روابط ایران-آذربایجان ۴۳ مذاکرات آلمانی؛ آزمون مجدد
- صداقت ایران و غرب ۴۹ تحولات محیط پیرامونی ایران: ترکیه -
- عراق - عربستان ۵۷ تحولات پاکستان و افغانستان ۶۵ تحولات
- نظامی در محیط راهبردی ایرانی ۷۳ سفرهای دیپلماتیک و بازیابی
- استراتژیک ۷۷ سوریه در آستانه سومین سال جنگ داخلی ۸۳
- مصر: بن‌بست سیاست داخلی، گسترش روابط خارجی ۹۱ روابط
- ایران با آمریکای لاتین پس از چاوز ۹۹ تنش در شبه‌جزیره کره ۱۰۳

۱۰۷ نگاه دیگران

• اودیسه تهدید ایران ۱۰۸

۱۱۳ نمایه دوره اول

۱۱۹ پیش‌نگاه

- مطالب درج شده در ماه‌نگار لزوماً بیانگر دیدگاه‌های پژوهشگرده نمی‌باشد و استفاده از مطالب آن با ذکر منبع آزاد است.

• صاحب امتیاز: پژوهشکده مطالعات راهبردی
• مدیر مسئول و رئیس شورای سیاست‌گذاری:

سعید نورایی

• دبیر: مهدی میرزاده کوهشاهی

• شورای سیاست‌گذاری (به ترتیب حروف الفبا):

میرقاسم بنی‌هاشمی، فرزاد پورسعید، دکتر حسن عالی‌پور،

دکتر ناصر علیدوستی، دکتر داود غریباق‌زندی، سعید نورایی،

دکتر محمود یزدان‌فام

• عوامل اجرایی و فنی: مرضیه خطیبی، مهندس علی

رئیس‌دانا، اکبر قلی‌یان، زهرا قنبری، احسان مرشدی

• ویراستار: لیلا مرادی

• صفحه‌آرا: ملیحه کربلایی

• طراح جلد: سیدعباس امجدزنجانی

• نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان آبان جنوبی، خیابان

رودسر شرقی، پلاک ۷

• صندوق پستی: ۵۱۸۹-۱۴۱۵۵

• تلفن: ۸۸۸۰۲۴۷۷ - ۰۲۱

• دورنگار: ۸۸۸۹۶۵۶۱ - ۰۲۱

• رایانامه: dideban@risstudies.org

پژوهشکده مطالعات راهبردی
فرهنگی

انتخابات ریاست جمهوری یازدهم؛ روندها و تحولات جدید

میر قاسم بنی هاشمی

اشاره:

در بررسی روندهای انتخابات یازدهم، در شماره پیشین ماه‌نگار سعی شد الزامات انتخابات در دیدگاه مقام معظم رهبری، راهبردها، مواضع و در کل، آرایش نیروهای سیاسی فعال در عرصه انتخابات و نیز عوامل مؤثر بر صورت‌بندی رقابت بین جریان‌های سیاسی و میزان مشارکت مردم بررسی شود. در این شماره، دیدگاه مقام معظم رهبری، روندها و تحولات جدید در موضوعاتی مانند مواضع، راهبردها و آرایش نیروهای سیاسی در قالب سه جریان اصول‌گرا، اصلاح‌طلب و جریان دولت در دو ماه اخیر بررسی می‌شود.

مقدمه

موضوعاتی مانند شرایط خاص زمانی در روابط ایران و غرب و افزایش فشارهای اقتصادی بین‌المللی غرب، تحولات مهم خاورمیانه عربی در دو سال اخیر، مسائل و حوادث پس از انتخابات دوره قبل و نیز چالش‌های پدید آمده در روابط قوا و نهادهای حاکمیتی و تغییر موازنه و مناسبات میان جریان‌های سیاسی، زمینه‌ای ایجاد کرده است تا انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری حساسیت ویژه‌ای پیدا کند. براین پایه، میزان مشارکت مردم و نیز راهبردهای انتخاباتی جریان‌ها و نیروهای سیاسی و اجتماعی در عرصه انتخابات اهمیت درخور توجهی دارد. با توجه به این نکته در گزارش حاضر سعی می‌شود روندها و تحولات اخیر، که نقش زیادی در راهبردها و مناسبات جریان‌های سیاسی و نیز در چگونگی برگزاری انتخابات ۲۴ خرداد ریاست جمهوری دارند، کوتاه بررسی شود.

انتخابات در بیانات مقام معظم رهبری

در سال جدید، انتخابات هم، در پیام نوروزی رهبر انقلاب و هم، در بیانات ایشان در حرم امام رضا(ع) یکی از موضوعات مهم و مورد توجه بود. در پیام نوروزی، انتخابات به منزله یکی از محورهای نام‌گذاری سال جدید مطرح شد: «آنچه را که ما در سال ۹۲ در پیش رو داریم، باز عمده‌تاً در دو عرصه مهم اقتصاد و سیاست است. در عرصه اقتصاد، به تولید ملی باید توجه شود؛ همچنان که در شعار سال گذشته بود... در زمینه امور سیاسی، کار بزرگ سال ۹۲، انتخابات ریاست جمهوری است که در واقع، مقدرات اجرایی و سیاسی و به یک معنا مقدرات عمومی کشور را برای چهار سال آینده برنامه‌ریزی می‌کند. ... با این نگاه، سال ۹۲ را به عنوان «سال حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی نام‌گذاری می‌کنیم».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای همچنین در سخنرانی روز اول سال در مشهد، انتخابات را «مظهر حماسه سیاسی و اقتدار نظام اسلامی و اراده ملی و آبروی نظام» معرفی کردند و با تأکید مجدد بر مشارکت گسترده مردم یادآوری کردند: «حضور گسترده مردم و شور انتخاباتی علاوه بر تأمین امنیت کشور، تهدیدهای دشمنان را بی‌اثر و آنان را ناامید خواهد کرد». ایشان با تأکید بر ضرورت حضور همه جریان‌ها و سلیقه‌های سیاسی معتقد به نظام اسلامی در انتخابات ریاست جمهوری افزودند: «انتخابات مخصوص یک جریان و سلیقه خاص سیاسی نیست؛ بلکه

وظیفه و حق همه کسانی که دل در گرو منافع ملی و استقلال کشور دارند، حضور در انتخابات است» و در ادامه اشاره کردند: «روی گردانی از انتخابات مناسب کسانی است که با نظام اسلامی مخالف‌اند».

تحولات جدید در راهبردها و آرایش جریان‌های سیاسی

هر چند در دو ماه گذشته، روندهای جدید در مواضع و راهبردهای انتخاباتی جریان‌های سیاسی، تا حدودی در حال شکل دادن به آرایش نهایی فضای انتخاباتی است، همچنان فضای سیاسی و انتخاباتی کشور در هاله‌ای از ابهام قرار دارد و هنوز در کمتر از دو ماه مانده به روز برگزاری انتخابات، نامزدهای اصلی و برنامه‌های انتخاباتی جریان‌های رقیب مشخص نشده و تحولات جدید نیز نشان‌دهنده تداوم سیالیت و ابهام و احتمالات در فضای انتخاباتی است، در این بخش، تحولات جدید میان سه جریان مهم فکری-سیاسی جبهه اصول‌گرایان، اصلاح‌طلبان و جریان دولت بررسی می‌شود.

جبهه اصول‌گرایان

چنان که در ماه‌نگار شمارهٔ اسفند بررسی شد، جبههٔ اصول‌گرایان سه طیف اصول‌گرایان سنتی یا جبههٔ پیروان خط امام و رهبری، جبههٔ ایستادگی و جبههٔ پایداری را در بر می‌گیرد. در جریان‌های فرعی این جبهه چند تحول مهم رخ داده است که حرکت این جبهه را به سمت تکوین نظم جدیدی در درون خود و در فضای سیاسی کشور نشان می‌دهد:

ائتلاف برای پیشرفت: در طیف اصول‌گرایان سنتی، دو ائتلاف با هشت نامزد اعلام موجودیت کرده‌اند. ائتلاف نخست را که به ائتلاف سه گانه یا ۲+۱ مشهور است، در دی ماه ۹۱، آقایان ولایتی، حداد عادل و قالیباف تأسیس کردند و با تقسیم وظایف و تشکیل ستاد انتخاباتی فعالیت‌های انتخاباتی خود را از اسفند ماه منسجم‌تر و مطمئن‌تر از دیگر جریان‌های سیاسی به پیش می‌برند. در نخستین نشست مطبوعاتی این ائتلاف در ۱۸ فروردین، دکتر ولایتی در مقام سخن‌گوی ائتلاف اعلام کرد: «بر اساس استنباط اعضای ائتلاف سه گانه اصول‌گرایان از دیدگاه‌های مقام معظم رهبری و انتظارات ملت بزرگ ایران اسلامی از دولت‌مردان خود، در این ائتلاف برای شعار انتخاباتی، روی عبارت ائتلاف برای پیشرفت توافق شده است». وی اعلام کرد که عناصر کلیدی سیستم مدیریتی، مانند رئیس کل بانک مرکزی، معاون اول یا معاون اجرایی یا مسئول سازمان مدیریت پس از مشخص شدن نامزدهای اصلی معرفی خواهند شد. بر مبنای نظر وی، نامزد نهایی

ائتلاف سه گانه با توجه به دیدگاه مقام معظم رهبری و با تشخیص سه عضو این ائتلاف مشخص خواهد شد.

حسین مظفر، رئیس ستاد ائتلاف پیشرفت، نیز پس از این نشست اعلام کرد مکانیزم‌های لازم مانند نظرسنجی از مردم برای انتخاب نامزد نهایی ائتلاف فعال است و نامزد مورد نظر پیش از ثبت‌نام و تانیمهٔ اردیبهشت معرفی خواهد شد.

ائتلاف اکثریت اصول‌گرایان: ائتلاف

دوم که نخست به ۳+۲ مشهور شد، طی بیانیه‌ای از سوی گروه‌های جبههٔ پیروان خط امام و رهبری با نام «ائتلاف اکثریت اصول‌گرایان» در ۱۶ فروردین اعلام موجودیت کرد و از دیگر شخصیت‌ها و جریان‌های اصول‌گرا خواست تا به این ائتلاف بپیوندند. منوچهر متکی، مصطفی پورمحمدی، یحیی آل اسحاق، محمد حسن ابوترابی‌فرد و محمدرضا باهنر پنج نامزد انتخابات ریاست جمهوری اعضای این ائتلاف پنج‌گانه‌اند که در میانهٔ فروردین اعلام کردند نامزد اصلی ائتلاف اکثریت پیش از آغاز ثبت‌نام رسمی نامزدها، معرفی خواهد شد؛ اما به تازگی، اعلام شده است که همهٔ نامزدها و حتی نامزدهای ائتلاف ۲+۱ نیز ثبت‌نام خواهند کرد و پس از ثبت‌نام، نامزد اصلی معرفی خواهد شد.

جبههٔ ایستادگی: این جبهه که احزاب

میان‌ه‌رو و تکنوکرات اصول‌گرایان را در بر می‌گیرد، پیشتر محسن رضایی را نامزد اصلی خود معرفی کرده بود؛ اما در رویکردی جدید و در ۲۶ فروردین، رئوفیان، رئیس ستاد انتخاباتی این جبهه، اعلام کرد که شورای مرکزی جبههٔ ایستادگی تا پایان این هفته از میان باهنر (از ائتلاف اکثریت)، ولایتی و قالیباف (از ائتلاف پیشرفت) یکی را نامزدهای

نهایی معرفی خواهد کرد.

جبهه پایداری: جبهه پایداری که طیف جدید و رادیکال اصول گرایان است، در چند ماه گذشته، جلسات ماهیانه منظمی را برای حضور در انتخابات داشته است که مهم ترین آنها نشست چهار روزه فروردین ۹۲ است. بر مبنای گزارش محمد سلیمانی، وزیر مخابرات و ارتباطات دولت اول آقای احمدی نژاد و عضو شورای مرکزی جبهه پایداری، نشست فروردین ماه برای تدوین و نهایی کردن برنامه دولت یازدهم برگزار و در آن، کارگروه های مختلفی تشکیل شد که برنامه جبهه پایداری را برای دولت یازدهم تدوین و پیش نویس مطالب خود را در پانزده بخش ارائه کردند. به نظر وی، این پانزده مورد در نهایت، برنامه جبهه پایداری برای دولت یازدهم خواهد بود که در هفت عرصه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاست داخلی، علم و فناوری، حقوقی - مدیریتی و سیاست خارجی تنظیم شده است. سلیمانی با اشاره به ارائه کلیت این برنامه به آیت الله مصباح در جلسه ۱۴ فروردین تصریح کرد از آنجا که حضور روحانیون در تهیه برنامه پایداری بسیار برجسته است، در تدوین آن، تعدادی از روحانیون مؤسسه امام خمینی (ره) نیز حضور داشته اند و به زودی، جزئیات این برنامه برای مطابقت داشتن با قوانین اسلامی به آیت الله مصباح ارائه خواهد شد.

بر مبنای نظرهای اعضای اصلی این جبهه، رایزنی ها برای انتخاب نامزد اصلی از میان آقایان سعید جلیلی، پرویز فتح و باقری لنکرانی در جریان بوده است که با توجه به اینکه فتح نامزدی برای انتخابات را نپذیرفته و جلیلی نیز به حضور در رقابت های انتخاباتی تمایلی نشان نداده است، شانس باقری لنکرانی برای نامزدی نهایی بیشتر است. حسینیان

عضو شورای مرکزی جبهه پایداری در ۲۰ فروردین اعلام کرد که تصمیم گیری درباره نامزد این جبهه انجام شده و تا اوایل اردیبهشت ماه نامزد این جبهه معرفی خواهد شد.

مسئله وحدت در جبهه اصول گرایان

همچون دیگر جریان های سیاسی، ائتلاف های یادشده اصول گرایان نیز، هنوز تصمیم روشنی برای وحدت یا ائتلاف فراگیر انتخاباتی و معرفی نامزد واحد نگرفته اند.

با توجه به شرط داشتن ۱۰ درصد رأی برای حضور نامزدها در ائتلاف پیشرفت و نیز اختلاف دیدگاه های اصول گرایان متشکل در جبهه پیروان امام و رهبری و نیز جبهه ایستادگی با جبهه پایداری به نظر می رسد در شرایط عادی و بدون توجه به نوع ورود دیگر جریان های سیاسی، اصول گرایان به وحدت نرسند و هر یک نامزد مستقل خود را داشته باشند؛ البته چنان که برخی از اعضای موثر طیف های مختلف اصول گرا اعلام کرده اند، در صورتی که فضای انتخاباتی دو قطبی یا سه قطبی شده و جریان دولت یا اصلاح طلبان با نامزد اصلی و واحد وارد رقابت های انتخاباتی بشوند، احتمال وحدت ائتلاف های مختلف جریان اصول گرایی زیاد و حتی قطعی است؛ بنابراین، به روشنی، می توان گفت که ائتلاف یا انشقاق در انتخابات آتی ریاست جمهوری از موازنه رقابت بین گفتمان ها، شرایط حاکم بر فضای انتخاباتی و وضعیت حضور و فعالیت جریان های رقیب متأثر خواهد بود.

جبهه اصلاح طلبان

در چند ماه اخیر و در حال حاضر، که کمتر از دو ماه به انتخابات باقی مانده، جبهه اصلاحات بیش از دو جریان دیگر اصول گرایی و جریان دولت، به تشتت و نبود انسجام در برنامه های انتخاباتی خود دچار است. توجه به فعالیت های انتخاباتی اصلاح طلبان نشان می دهد که این جبهه هنوز به راهبرد شفاف برای حضور در انتخابات نرسیده است؛ البته، فعالان سیاسی آن، این امر را ناشی از مقتضیات فضای سیاسی موجود و در نتیجه، امری غیرارادی می دانند.

راهبرد اجماع و نامزد حداکثری: هر چند فعالیت ها و وضعیت انتخاباتی اصلاح طلبان در وضعیت پرابهامی قرار دارد، بررسی مواضع و دیدگاه های انتخاباتی رهبران و فعالان آن نشان می دهد که این جریان، راهبردی دو مرحله ای در انتخابات داشته است. در مرحله نخست، شورای هماهنگی اصلاح طلبان راهبرد نامزد حداکثری را در دستور

کار خود قرار داده که بر مبنای آن بتواند نامزد اول خود را به عرصه رقابت انتخاباتی وارد کند. در این چهارچوب، سید محمد خاتمی نامزد حداکثری این جناح است؛ به طوری که در دو ماه اخیر، احزاب و شخصیت‌های مختلف کوشیده‌اند تا زمینه اجتماعی و سیاسی لازم را برای ترغیب وی به اعلام حضور در عرصه انتخابات ریاست جمهوری فراهم کنند. در این زمینه، در آخرین روزهای سال گذشته، ۹۱ تن از وزیران سابق، نمایندگان دوره‌های پیشین مجلس و فعالان سیاسی و فرهنگی در نامه‌ای سرگشاده به آقای خاتمی، که ۲۶ اسفند منتشر شد، خواستار نامزدی رئیس‌جمهور سابق ایران در انتخابات آینده برای بهبود شرایط کشور شدند.

همچنین در ۲۷ اسفند، نخستین بخش از مجموعه تحلیلی «بیم‌ها و امیدها، باید و نبایدها» که به درخواست خاتمی و از سوی جمعی از صاحب‌نظران، کارشناسان و فعالان فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی اصلاح‌طلب تدوین شد، ارائه گردید. در این مجموعه، که امضای ۴۶ تن از مشاوران خاتمی آن را امضا کرده‌اند، با رویکردی تحلیلی، مجموعه نگرش‌ها، رویکردها و راهکارهای اصلاح‌طلبانه برای خروج کشور از وضعیت کنونی، به‌ویژه در آستانه انتخاباتی که «می‌تواند سرنوشت‌ساز باشد» بررسی شده است. در ۲۶ فروردین نیز، ۵۱ تن از اعضای انجمن‌های اسلامی دانشجویان در نامه‌ای، خواستار حضور خاتمی در انتخابات شدند و به احتمال زیاد، در هفته‌های آتی، در صورت موافقت نکردن خاتمی، کمپین دعوت از وی در دستور کار جنبش دانشجویی قرار خواهد گرفت.

همچنین، در فضای مجازی حرکت‌هایی به منظور ترغیب خاتمی برای حضور در انتخابات آغاز شده است. در این چهارچوب، ستاد «آفتاب صبح امید» با هدف حمایت از حضور خاتمی در انتخابات سال جاری با انتشار اطلاعیه‌ای در میانه فروردین آغاز به کار کرده است؛ ضمن آنکه تارنماهای خبری و تحلیلی زیادی نیز به فعالیت گسترده در این زمینه پرداخته‌اند.

راهبرد اجماع نسبی و نامزد حداقلی: راهبرد دوم اصلاح‌طلبان
دستیابی به اجماع نسبی بر سر نامزد دوم یا حداقلی در غیاب آقای خاتمی است. هرچند این جریان پس از سخنرانی اول فروردین ۹۲ مقام معظم رهبری مبنی بر وظیفه و امکان حضور همه سلیقه‌های سیاسی معتقد به نظام، برای حضور حداکثری در انتخابات بیشتر دلگرم شد، هنوز شرایط فعالیت انتخاباتی را برای خود چندان مطلوب نمی‌بیند و بنا به اظهارات رهبران سیاسی این جبهه، تردیدهای شخص خاتمی در

این باره بر طرف نشده است. با توجه به چنین تحلیلی از شرایط سیاسی، طیفی از این جناح، که به مشارکت مشروط معتقد بودند، از امکان حضور حداکثری ناامید شده‌اند. در عین حال، عقب‌نشینی کامل از عرصه انتخابات را به‌منزله پایان حیات سیاسی خود تعبیر می‌کنند و معتقد به اجماع نسبی و معرفی نامزد حداقلی‌اند. در این چهارچوب، جواد اطاعت در ۱۷ فروردین ۹۲، در مصاحبه‌ای تأکید کرد: «اصلاح‌طلبان فقط با یک نامزد به انتخابات وارد می‌شوند و هر کسی هم که بخواهد خارج از چهارچوب مدنظر اصلاح‌طلبان با نام اصلاحات وارد انتخابات شود ممکن است آدم محترمی باشد و ما هم برایش احترام قائل شویم، ولی نامزد جریان اصلاحات نخواهد بود». بر این پایه، بیشتر نامزدهای مطرح جناح اصلاحات مانند محمدرضا عارف، محمد علی نجفی و محمد شریعتمداری، نامزدی قطعی و رسمی خود را منوط به حضور نیافتن خاتمی کرده‌اند.

البته، برخی نامزدهای نزدیک به اصلاح‌طلبان مانند حسن روحانی با اعلام نامزدی رسمی خود در ۱۹ فروردین و تعیین مسئولان ستادهای انتخاباتی‌شان کوشیدند خارج از راهبردهای انتخاباتی این جریان و به صورت مستقل، به عرصه انتخاباتی وارد شوند و خود را مقید و محدود به راهبرد تشکیلاتی جریان اصلاحات نکنند. بیشتر تحلیلگران اعتقاد دارند که حسن روحانی با حمایت و ترغیب آقای هاشمی رفسنجانی به عرصه انتخاباتی وارد شده است و انتظار دارد در صورت حضور نیافتن خاتمی، جبهه اصلاحات، به‌ویژه کارگزاران سازندگی از ایشان حمایت کنند.

اصلاح‌طلبان و احتمال حضور هاشمی رفسنجانی: با توجه به تردیدهای جدی خاتمی

و تشدید بلاتکلیفی در جبهه اصلاحات، برخی از فعالان و احزاب میانه‌رو و محافظه‌کار در چند هفته گذشته در صدد ترغیب آقای هاشمی برای نامزدی در انتخابات بوده‌اند. در این چهارچوب، در نخستین روزهای کاری سال ۱۳۹۲، وی میزبان جمعی از مسئولان، مدیران و شخصیت‌های کشوری و لشکری بود. هاشمی، در پاسخ به درخواست‌های مکرر جمع حاضر برای ورود شخصیت‌های باتجربه، توانمند و کارآمد در عرصه سیاست و انتخابات، عبور از وضع نابسامان کنونی را دغدغه همه دلسوزان و وفاداران به نظام خواند. همچنین، بر پایه اطلاعات برخی خبرگزاری‌ها، در ۱۹ فروردین، تعدادی از نمایندگان مجلس از جمله پزشک‌یان، تابش، مطهری، پورفاطمی و سنایی با آقای هاشمی دیدار و از ایشان برای حضور در انتخابات دعوت کردند. در مقابل هاشمی با استقبال ضمنی از سخنان نمایندگان گفت: «هنوز خدمت مقام معظم رهبری نرسیده‌ام و پس از ملاقات با ایشان در این رابطه تصمیم‌گیری می‌کنم».

در واکنش به این موضوع، موسوی لاری در مصاحبه‌ای در میانه فروردین اعلام کرد: «سران اصلاحات نظرشان درباره آقای هاشمی مثبت است. وی چهره‌ای سابقه‌دار و ریشه‌دار در نظام و انقلاب شناخته می‌شود که در بحران‌ها به نظام خدمت می‌کند؛ بنابراین، حضورشان می‌تواند برای عبور از مرحله افراطی‌گری مؤثر باشد. تا آنجا که من می‌دانم آقای هاشمی داعیه کاندیداتوری ندارد. طبیعی است که اگر آقای هاشمی اعلام آمادگی و اعلام حضور کند، جریان اصلاح‌طلبی با آقای هاشمی با نگاهی متفاوت از گذشته برخورد خواهد کرد. فکر می‌کنم

آقای هاشمی و اصلاح‌طلبان هر دو به یک نقطه مشترک رسیده‌اند که وضعیت کشور به وضعیتی رسیده که باید به حداقل‌ها بسنده کرد. فکر نمی‌کنم آقای هاشمی به‌عنوان کاندیدا به صحنه بیاید؛ ولی قطعاً اگر ایشان امروز بگویند من کاندیدا هستم، جریان اصلاح طلب ایشان را رقیب خودش تلقی نمی‌کند».

جریان دولت و چالش‌های انتخاباتی

چنان‌که در گزارش ماه‌نگار پیش اشاره شد، تحلیل‌گران دو جبهه اصول‌گرا و اصلاحات برخی سیاست‌ها و رفتارهای دولت و آقای احمدی‌نژاد را در چهارچوب پروژه انتخاباتی تفسیر کردند؛ تحلیلی که تأکید جریان دولت بر برخی نمادها و شعارهای خاص در دو ماه اخیر مؤید آن بوده است. بر این پایه، سخنان آقای احمدی‌نژاد و برخی تحرکات دولت با واکنش‌های بسیار اصول‌گرایان روبه‌رو شده است. در این باره، پیام نوروزی رئیس‌جمهور در چهارچوب فعالیت‌های انتخاباتی دولت کاملاً هدفمند دانسته شد. تأکید مکرر ایشان بر حق ملت در انتخابات و مخالفت با هر گونه تخلف مانند: «اینجانب شخصاً نهایت حساسیت را به کار خواهم برد و همچنان که بارها و بارها به مسئولین استانی و غیراستانی گفته‌ام از کوچک‌ترین تخلفی اغماض نخواهم کرد»، بخشی از پروژه حمایت از نامزد دولت دانسته شده است. انتصاب دکتر عبدالرضا شیخ‌الاسلامی، وزیر سابق کار و امور اجتماعی، به مقام ریاست ستاد انتخاباتی حامیان دولت در نیمه دوم فروردین ۹۲ را می‌توان ورود رسمی دولت به عرصه انتخابات دانست. اعضای اصلی شورای سیاست‌گذاری ستاد انتخاباتی تیم حامیان دولت، آقایان غلامحسین الهام، ابوالحسن فقیه و امیدوند؛ همچنین، آغاز سفرهای استانی دور چهارم یک‌روزه دولت، که با سه دور گذشته متفاوت است و نیز وعده‌های جدید آقای احمدی‌نژاد در سمنان و سخنان ایشان در سنج در چهارچوب پروژه انتخاباتی دولت تفسیر شده است. بر این پایه، بیشتر منتقدان دولت تکرار وعده امکان پرداخت یارانه ۲۵۰ هزار تومانی یا واگذاری زمین‌های ۲ هزار متری را به مردم نوعی تبلیغات انتخاباتی دولت می‌دانند.

اعطای نشان درجه یک فرهنگ به آقای اسفندیار رحیم‌مشایی و تجلیل از وی در دو مراسم اسفندماه با نام «مرد بهاری بهاری بهاری»، سفر و حضور دوشادوش آقای مشایی با آقای احمدی‌نژاد در سفرهای استانی اخیر، تحویل پرچم ایران به مشایی در سمنان و پخش سرودهای ملی در همایش «حماسه حضور»، برنامه‌ریزی برای برگزاری جشن ۱۰۰

هزار نفری تقدیر از دست‌اندرکاران سفرهای نوروزی در استادبوم آزادی تهران به منزله برنامه‌های انتخاباتی دولت برای تبلیغ نامزد دولت مطرح شده است.

البته، این برنامه‌ها و رفتارهای دولت با واکنش‌های گسترده مسئولان نهادها و نیز جریان‌های سیاسی روبه‌رو شده است؛ برای نمونه، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، اقدام تحویل پرچم و نماد ملی کشور از سوی احمدی‌نژاد به مشایی در سمنان را توجیه‌ناپذیر دانست و آیت‌الله مکارم شیرازی نیز در ۲۵ اسفند، به سبب برگزاری جشن بزرگ ۲۹ فروردین از دولت انتقاد کرد؛ حتی برخی شخصیت‌های اصول‌گرا آن را میتینگ بزرگ سیاسی و نوعی لشکرکشی دانستند.

افزون بر این رفتارها و برنامه‌ها، برخی مواضع و سخنان آقای احمدی‌نژاد در دو ماه گذشته درباره حق حضور یافتن یا نیافتن نامزدها در انتخابات و نیز سلامت آن با واکنش‌های تند مقامات سیاسی و قضایی روبه‌رو شده است.

آقای احمدی‌نژاد در میانه فروردین اشاره کردند: «انتخابات در جمهوری اسلامی یک ابزار سیاسی در دست سیاست‌مداران و قدرتمندان و نمایش دموکراسی و بازی سیاسی نیست. انتخابات در ایران اصالت دارد و در اصول متعدد قانون اساسی به آن تصریح شده است که این کشور باید با اتکا به اراده عمومی و مردم اداره شود». در این چهارچوب، آقای مشایی نیز در اوایل سال جدید در گفت‌وگو با ایرنا تأکید کرد: «احمدی‌نژاد و دولت وی ذره‌ای در برابر هر تلاشی، ولو مذبوحانه، برای ایجاد خدشه به سلامت انتخابات کوتاه نخواهد آمد. رئیس‌جمهور تأکید جدی بر این امر دارد و حتی بیان کرده است که اگر احساس کنم به طور پنهان و آشکار، شائبه‌ای به تأمین سلامت انتخابات وجود داشته باشد، با جدیت با آن برخورد خواهم کرد».

این سخنان با واکنش غیرمستقیم رئیس‌ان قوه مقننه و قضائیه روبه‌رو شد. علی لاریجانی در سخنانی، ضمن انتقاد از افرادی که از روند برگزاری انتخابات و سلامت آن انتقاد می‌کنند، بیان کرد که این اقدامات، دشمن را برای انجام طرح‌ها و اقداماتش امیدوار می‌کند. وی در ادامه افزود اینکه در هر انتخاباتی، قیل و قال در کشور پدید آید و عده‌ای سر و صداهایی را راه بیندازند، غیرانقلابی و ضدانقلابی است.

رئیس قوه قضائیه نیز در اوایل فروردین با تأکید بر اینکه قانون اجازه هیچ گونه تلاش برای انحراف در مقام اجرای انتخابات را نخواهد داد، گفت که در مقام نظارت، نظر شورای نگهبان فصل الخطاب است و اگر کسانی هم احیاناً به روند انتخابات شکایت دارند، باید مسیرهای

قانونی را طی کنند. به گفته وی، هیچ گروهی نخواهد توانست از راه‌ها و مسیرهای انحرافی و غیر صحیح به آنچه به گمان خود صحیح است، دست یابد و به چنین گروه‌هایی هشدار داد که از اتفاقات سال ۸۸ درس عبرت بگیرند.

نتیجه‌گیری

روندها و تحولات انتخاباتی دو ماه گذشته در درون جریان‌های سیاسی بیانگر این است که فضای سیاسی و انتخاباتی کشور در حال حرکت به صورت‌بندی نوینی است. جبهه اصول‌گرا با تشکیل دو ائتلاف پیشرفت و اکثریت در حال سامان‌دهی نهایی موقعیت و راهبرد انتخاباتی خود است و در نیمه نخست اردیبهشت و پیش از آغاز ثبت نام رسمی، نامزد یا نامزدهای خود را معرفی خواهد کرد. جبهه اصلاح‌طلبان نیز هر چند در موضع و راهبرد انتخاباتی خود همچنان، با تشتت آرا روبه‌روست، با در پیش گرفتن دو راهبرد «اجماع و نامزد حداکثری» و «اجماع نسبی و نامزد حداقلی» در حال ورود به عرصه انتخابات است؛ در واقع، به نظر می‌رسد این جریان در حال گذر از راهبرد اول به راهبرد دوم یا اجماع نسبی باشد و در این زمینه نیز، در آستانه ثبت نام نامزدها هنوز انسجام لازم را ندارد، هر چند نیروهای این جبهه با گریز از مرکز، در صدد ورود مستقل به عرصه انتخابات‌اند.

رفتارها و مواضع انتخاباتی جریان دولت نیز نشان می‌دهد که این جریان به طور جدی، به فضا و عرصه رقابت انتخاباتی وارد شده و با واکنش‌های برخی مسئولان و اصول‌گرایان روبه‌رو بوده است؛ موضوعی که تداوم و تعمیق آن در دو ماه آتی می‌تواند فضای سیاسی و انتخاباتی کشور را به سمت چالش و تنش پیش ببرد.

